

TÜRKÇE EĞİTİMİ BÖLÜMÜ ÖĞRENCİLERİNİN GÖZLEM RAPORLARINDA KULLANDIKLARI CÜMLE YAPILARI İLE DİL VE YAZIM YANLIŞLARI ÜZERİNE BİR DURUM ÇALIŞMASI

Mehrali CALP¹

Özet

Bu araştırmanın amacı, Türkçe Eğitimi Bölümü 4. sınıf öğrencilerinin “Öğretmenlik Uygulaması” dersi kapsamında yazdıkları gözlem raporlarında hangi tür cümleleri ne sıklıkla kullandıklarını; dilbilgisi ve yazım hatası yapıp yapmadıklarını, yapıyorlarsa bunların ne tür hatalar olduğunu belirlemektir. Çalışma nitel araştırma deseninde genel tarama modeline göre şekillenmiş; doküman incelemesi yoluyla elde edilen veriler betimsel analize tabi tutulmuştur. Çalışmaya Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Türkçe Eğitimi Bölümünden 10 dördüncü sınıf öğrencisi katılmıştır. Bu öğrencilerin her birinin 14 haftalık Öğretmenlik Uygulaması dersi kapsamında yazdığı gözlem raporlarından random usulüyle seçilmiş 7 tanesi değerlendirmeye dâhil edilmiştir. Bu yolla derlenen 70 adet gözlem raporu incelenmiştir. Çalışma kapsamında, öğrencilerden gözlem raporlarını kendi el yazılarıyla yazmalarını istenmiştir. Araştırma sonucuna göre, öğrencilerin her bir raporda ortalama 93 ila 146 arasında değişen sayıda kelime kullandığı tespit edilmiştir. Öğrencilerin en çok olumlu cümle, birleşik cümle, kurallı cümle ve fiil cümlesi kullanmayı tercih ettikleri; soru, ünlem, devrik ve eksilteli cümleleri hemen hemen hiç kullanmadıkları görülmüştür. Dilbilgisi ve yazım bakımından, öğrencilerin en çok gereksiz kelime ve noktalama işareti kullandıkları; az da olsa gerektiği halde noktalama işareti kullanmama hatası yaptıkları belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: cümle türleri, dil bilgisi hatası, imla hatası, dil bilgisi

Abstract

The purpose of this study is to determine the types of sentences they use in the observation reports written by the 4th year students in the scope of Teaching Practice in the Department of Turkish Education, and to determine whether they use grammar and spelling mistakes. The study was based on a general screening model in a qualitative research design; The data obtained through document review were subjected to descriptive analysis. The study was carried out by 10 fourth grade students from Agri İbrahim Çeçen University Turkish Education Department. Seven of these students' observation reports written during the 14-week Teaching Practice course were included in the evaluation. 70 observation reports compiled in this way were examined. Within the scope of the study, students were asked to write observation reports with their handwriting. Seven of the reports written by each student were chosen randomly and descriptively analyzed. According to the results of the study, it was found that the students used between 93 and 146 words in each report. The students prefer to use the most positive sentence, compound sentence, regular sentence and verb sentence; questions, exclamation, overturned and minced sentences were almost never used. In terms of grammar and spelling, students use the most unnecessary words and punctuation; the punctuation mark, even though it is required to use the punctuation is determined to do.

Key Words: composition, sentence, comprehend, expression, grammar

Giriş

Duygu, düşünce ve dileklerimizi anlatmaya yarayan işaretlerin hepsine birden dil denir. Dil, düşüncenin, -daha geniş anlamıyla iç benliğimizin- aynasıdır (Gencan (1966). İnsanı diğer canlılardan ayıran en önemli özellik dili kullanılabilmesidir. Dil, insanlar arasında anlaşmayı sağlayan en gelişmiş iletişim aracıdır (Tural, 1993). Dil, insanlar arasında karşılıklı haberleşme aracı olarak kullanılan; duygu, düşünce ve isteklerin ses, şekil ve anlam

¹ Doç. Dr., Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, Ağrı Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi Bölümü Öğretim Üyesi
mehralicalp@hotmail.com tlf: 5374067084

bakımından her toplumun kendi değer yargılarına göre biçimlenmiş ortak kurallarının yardımı ile başkalarına aktarılmasını sağlayan, seslerden örülmüş çok yönlü ve gelişmiş bir sistemdir (Korkmaz, 2007).

Dilbilgisi bir kurallar yumağıdır. Bu kurallar dilin ses, biçim ve sözdizimi yapısı ile anlam boyutunun oluşturduğu organik bir bütündür. Celce-Murcia ve Hilles (1988)'e göre bu kurallar, ana dilini konuşabilen bireylerce tabii olarak bilinen kurallardır. Bir dil, onu konuşan bireyin bireysel hafızasında var olur. Hafızada yer eden bu kurallar, ana dilini konuşanda kendiliğinden oluşur.

Edinç (competence), bir konuşurun kendi dilinin bilgisi; *edim* (performance) ise dilin somut durumlardaki kullanımınıdır. Bir dilin dilbilgisi de ideal bir konuşucunun/dinleyicinin edincini betimlemelidir. Edinç bir dil kullanıcısının o dildeki tüm cümleleri anlama ve yeni cümle üretebilme yetisidir. Her dil konuşuru kendi dilinin dilbilgisine sahiptir. Burada Chomsky konuşurun bu dilbilgisi kurallarından haberdar olduğunu, bilinçli bir şekilde bu kuralların hepsini sıralayabileceğini ifade etmez (Chomsky 1965). Buradaki dilbilgisi kuralları, beyne depolanmış ve konuşurun sezgisel olarak bildiği kurallardır. Sezgisel olarak bildiği bu kurallar onun yeni cümleler “üretebilmesini” sağlar. Zihindeki bu dili kullanma becerisi edinçtir. Edim ise dil kullanıcısının o kuralları hayata geçirmesi, uygulamasıdır. Konuşma, yazma sırasında bu edim gerçekleştirilmiş olur.

Geleneksel dilbilgisi ve yapıcı dilbilgisi daha çok edim boyutundaki dil kullanımlarına odaklanmıştır. Yani bir cümle varsa o cümlenin öğelerini bölümlenmeyle yetinmiştir. Bu şekilde bir konuşurun ürettiği, edimde bulunarak ortaya çıkardığı yapıyı sınıflandırmıştır. Üretken dilbilgisi kuramı edimden yola çıkmıştır fakat hedefi edinçtir. Yani insan zihnindeki dili kullanma becerisinin dilbilgisini belirlemeyi hedefler.

Bir dilin seslerini, kelime yapılarını, kelime anlamlarını, kelime kökenlerini, cümle kuruluşlarını ve bütün bunlarla ilgili kuralları inceleyen bilime dilbilgisi denir. Dil bilgisi doğru konuşma ve yazmanın bilimsel yöntemini öğretir (Ediskun 1988). Bir dilin temel becerilerinin kazandırılması ve işlevsel bir biçimde kullanılmasında dil bilgisi kurallarının önemi büyüktür (Göçer, 2008). İşlevsel dil bilgisi, gerek anlam birimlerin gerek biçimbirimlerin, gerekse sesbirimlerin anlamsal değerlerine inerek dildeki fonksiyonlarını belirler. Bundan dolayı dil öğretiminde dilbilgisinin işlevsel yönünü ön plana çıkaran metotların kullanılması, özellikle Türkçe dilbilgisi öğretiminde sağlıklı ve kalıcı sonuçlara ulaşmamızı sağlayacaktır (İşcan, 2007).

Dilbilgisi, bir dilin ses, kelime ve kelime grupları gibi öğeleri ile bunların cümle içindeki görevlerini ortaya koyan kurallar bütünüdür. Bu alandaki gelişmeler, okullarda okutulan dil bilgisi dersinin içeriğini veya bu dersi öğretme yöntemlerini pek fazla etkilememiştir. Dil bilgisi denince hâlâ bir dili doğru konuşmak ve yazmak için bilinmesi gereken kurallar bütünü akla gelmektedir. Bu kurallar bütünü ezberlemek zorunda bırakılan öğrencilerin, eğer bunları yeterince öğrenemezlerse, diğer beceri alanlarında da yetersiz kalacakları düşünülmektedir. Bu düşünceden dolayı, yazılı ve sözlü anlatımda görülen birtakım yanlışlıklar dil bilgisi öğretiminin yetersizliğine bağlanır (Ergin, 1995).

Dilbilgisi etkinlikleri, çocuğun doğuştan getirdiği dil yetilerinin gelişmesine önemli katkılar sağlamaktadır. Özellikle dilin doğru kullanılmasında bu etkinlikler düzeltici ve yönlendirici bir rol oynamaktadır. Cümlede özne-yüklem uyumundan teklik çokluk uyumuna, noktalama işaretlerinin doğru kullanılmasından kelimelerin yerinde istihdam edilmesine ve öğeler arasındaki tutarlılığa kadar birçok durumda dil bilgisi “ayar” işlevi görür. Anlatımın açık ve anlaşılır olmasında dilbilgisi etkinliklerinin payı büyüktür.

Dilbilgisi, dil becerilerinin (okuma, dinleme, konuşma, yazma) geliştirilmesinde başvurulan öğretimin bir parçasıdır. Öğrenciler, yazma becerilerinde dile ve dil bilgisine hâkimiyetleri ölçüsünde başarılı olurlar (Huchinson, McCavitt, Kude ve Vallow, 2002). Dil bilgisi doğru düşünme, doğru konuşma ve yazmaya yardımcı bir çalışma alanıdır. İster ana dil

eğitimi olsun ister ikinci ve/veya yabancı dil öğretilmesi olsun, eğitim ve öğretim temel dil becerilerinin kazandırılması esasına dayanır. Yazılı anlatım çalışmalarında bir yandan çocukların anlatım becerileri geliştirilirken, öte yandan da onların dil bilgisi bakımından doğru cümle kurma; yerinde ve doğru kelime kullanma becerileri geliştirilir.

Dil öğretiminde başvurulan çeşitli yöntemler arasında yer alan "Dil Bilgisi Yaklaşımı"na (Approche par la grammaire) göre dil kurallardan oluşur. Bir dili öğrenmek için önce o dilin kurallarını iyi bilmek gerekir. Dil kurallarını öğrenen kişi dili iyi kullanabilir. Bu nedenle dil öğretiminde öncelik dil bilgisi öğretimine verilir. Dil bilgisi konuları belirli bir sıra içinde aşamalı olarak öğretilir. Öğretim sürecinde dilin temel kuralları, kavramları, kelime ve cümle yapıları üzerinde önemle durulur (Güneş, 2011).

Bir dilde, sözcüklerin, sözcük gruplarının cümle ve söz içindeki görevlerini, birbirleri ile olan ilişkilerini, sıralanışlarını ve cümle türlerini inceleyen dilbilgisi dalına cümle bilgisi adı verilir (Korkmaz, 1992). Cümledeki kelimelerin dizilişi, işlevi, anlamı, kelime ve cümlelerden metin oluşturma gibi durumlar dil bilgisi alanına girmektedir. Dil bilgisi alanında, bir dili oluşturan ses, kelime, cümle ve metin gibi öğeler yapı, tür, görev, işleyiş ve anlam yönüyle incelenmekte ve çeşitli kurallar ortaya konulmaktadır (Güneş, 2013). Dil bilgisi kurallarına uygunluk, iyi ve doğru cümlenin temeli demektir. Bir cümlede sözcükler tam ve yerli yerinde değilse, öge eksikliği ya da ögeler arası uyumsuzluk varsa, o cümle dil bilgisi kurallarına uygun değil, demektir (Kavcar, Oğuzkan ve Sever, 1995). Dil bilgisi öğretim sürecinde cümlede söz dizimi ve anlamaya ağırlık verilmektedir (Roland, 2005; Bentolila, 2006, aktaran: Güneş, 2013). *İsteklerin doğru ve etkili anlatılması için, cümlelerin dil bilgisi kurallarına uygun kurulması gerekir. Çünkü doğru ve etkili anlatımın temelinde cümle ve kelime kullanımı vardır. Cümle ve kelimeler düşüncenin evi olan paragrafların çekirdeğidir.*

Anlatımın temelinde anlamlı dil birlikleri olan kelime ve cümleler bulunmaktadır. Anlama ve anlatma becerisini geliştirmenin temelinde kelime ve cümle bilgisini geliştirme vardır. Dil bilgisi derslerinde öğrencilerin kazanacağı önemli yeteneklerden biri de, doğru cümle kuruluşunu kavramak ve kelimelerin cümle içindeki görevlerine göre çeşitlerini ve biçimlerini/çekimlerini tanımak olmalıdır.

Cümle, bir yüklemle -biri mutlaka özne veya nesne olmak koşuluyla- ona bağlı en az bir tamamlayıcıdan oluşan ve bir kılış, oluş veya durum bildiren söz dizimidir. Cümleyle ilgili tanım ve ibarelerde cümlenin kendi kendine yeten bir yargı olması, tek başına kullanılan çekimli bir eylem olması, çekimli bir eylemle kullanılan sözcük veya sözcükler dizisi olması, bir düşünce, fikir, duygu, durum veya olayı tam olarak (okuyan ve dinleyende herhangi bir soruya meydan vermeyecek şekilde) aktarmak için kullanılıyor olması, kelime veya kelime dizisi olması, bazı kurallara göre bir araya gelen ve aralarında birtakım ilişkiler bulunan sözcük dizimi olması yönlerine dikkat çekilmektedir (Delice, 2012).

Yazmak, çocuklar için diğer dil etkinliklerinden daha zordur. Yazmadaki güçlüğü Vygotsky şöyle açıklamaktadır: "Yazılı" konuşma, sözlü konuşmadan hem yapısı hem işleyiş tarzı bakımından farklı olan bir dilsel işlemdir. (Vygotsky, 1998).

Öğrencilerin bilgiye ulaşmalarında, çevreleriyle sağlıklı iletişim kurabilmelerinde, sosyalleşmelerinde, duygu ve düşüncelerini etkili anlatabilmelerinde dilin önemli bir yeri bulunmaktadır. Dili doğru ve düzgün kullanma doğuştan gelen bir yetenek değil, eğitimle elde edilen bir beceridir. Bu da ancak iyi bir ana dili eğitimiyle kazanılabilir. Her kademedeki öğretim kurumlarında dili eğitimi Dil ve Anlatım dersleri aracılığıyla yapılmaktadır.

Duygu ve düşüncelerimizi karşımızdakine aktarırken kurduğumuz cümlelerin açık ve anlaşılır olması, gereksiz unsurlar taşımaması, çelişkili anlatımlardan uzak olması ve dil bilgisi açısından doğru olması gerekir. Cümlelerimiz bu özellikleri taşımadığında, anlatım bakımından bozuk olur; iletişim tam olarak gerçekleşmez.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, Türkçe Eğitimi Bölümü 4. sınıf öğrencilerinin “Öğretmenlik Uygulaması” dersi kapsamında yazdıkları gözlem raporlarında hangi tür cümleleri ne sıklıkla kullandıklarını; dilbilgisi ve yazım hatası yapıp yapmadıklarını, yapıyorlarsa bunların ne tür hatalar olduğunu belirlemektir.

Bu amaçla aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. Türkçe Eğitimi Bölümü 4. sınıf öğrencileri yazılı anlatımlarında hangi tür cümleleri kullanmaktadırlar?
2. Türkçe Eğitimi Bölümü 4. sınıf öğrencileri ne tür dilbilgisi ve imla hataları yapmaktadırlar?

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Bu çalışma, nitel bir araştırma olup genel tarama modeline göre desenlenmiştir. Tarama modelleri, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma modelleridir. Tarama modelleri iki şekilde sınıflandırılabilir. Bunlar, genel tarama modelleri ile örnek olay taramalarıdır. Genel tarama modelleri, çok sayıda elemandan oluşan evren hakkında genel bir yargıya varmak amacı ile evrenin tümü ya da ondan alınacak bir grup, örnek ya da örneklem üzerinde yapılan tarama düzenlemeleridir (Karasar, 2012). Araştırmada evrenin tamamına ulaşılmış ve öğrencilerin dilbilgisi ve yazım bakımından yeterlilik durumları belirlenmeye çalışılmıştır.

Doküman incelemesi yoluyla elde edilen veriler betimsel analize tabi tutulmuştur. Doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen kavram, olgu ya da olaylar hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar.

Çalışma Grubu

Çalışmaya Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Türkçe Eğitimi Bölümünden 10 dördüncü sınıf öğrencisi katılmıştır. 10 öğrencinin 14 haftalık Öğretmenlik Uygulaması dersi kapsamında hazırladıkları gözlem raporlarından 7 haftalık kısmı değerlendirmeye dâhil edilmiş; böylece 70 adet gözlem raporu incelenmiş ve değerlendirilmiştir. Öğrenci görüşlerine yer verilirken araştırmaya katılan öğrencilerin isimleri yerine, numaralarının son üç rakamı ile isim ve soy isimlerinin baş harfi kullanılmıştır.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Çalışma kapsamında öğretmen adaylarından Öğretmenlik Uygulaması dersinde gözlem yaptıkları öğrencilerin sınıftaki davranışlarını gözlemlemeleri ve kendi el yazılarıyla yazmaları istenmiştir. Her öğretmen adayının yazdığı raporlardan yedişer tanesi random usulüyle seçilmiştir. Öğretmen adaylarından elde edilen bu raporlar betimsel analize tabi tutulmuştur.

Çalışmanın amacı kapsamında, anlatımların “buluş, planlama, anlatım ve benzeri teknik bilgi ve beceri” alanlarıyla ilgili değişkenlerin öğretmen adaylarının yazılı anlatımlarının niteliği üzerindeki olası etkisi görmezden gelinerek sadece öğrencilerin kullandıkları cümle türleri ile dil ve anlatım bakımından yeterlilikleri belirlenmeye çalışılmıştır.

Öğretmen adaylarının yazılı anlatımları iki aşamada incelenmiştir. İlk aşamada, öğrencilerin yazdığı kompozisyonlar cümle türleri bakımından ele alınmıştır. Her öğretmen adayının anlatımındaki cümle türleri belirlenmiştir. Söz konusu cümle türlerinin anlatımdaki miktarı sayısal olarak belirlenmiş ve 7 hafta boyunca oluşturulan anlatımlardaki ortalamalar belirlenmiştir. Her bir yazılı anlatım "toplam cümle sayısı, olumlu cümle sayısı, anlatım bozukluğu olan cümle sayısı" gibi diğer değişkenler açısından incelenmiştir. İkinci olarak anlatımlardaki dilbilgisi ve yazım bakımından anlatım bozuklukları ve türleri belirlenmiştir.

Gerek cümle türleri gerekse dilbilgisi ve imla hataları, Türkçe eğitimi alanında doktora derecesine sahip iki öğretim elemanı ve bir Türkçe öğretmeni tarafından ayrı ayrı değerlendirilmiştir. Yapılan değerlendirmelerde öğretmen adaylarının yazılı anlatımlarında kullandıkları cümle türlerini belirlemedeki ayrılıklar uzlaştırılmış ve sonuçlandırılmıştır.

BULGULAR

Bu bölümde, 2018-2019 öğretim yılı 1. yarıyılında Öğretmenlik Uygulaması dersini alan öğretmen adaylarının yazılı anlatımlarının dil anlatım bakımından yeterlikleri tablolar halinde sunulmuştur.

A. Öğrencilerin Yazılı Anlatımlarında Kullandıkları Cümle Yapıları ile Dil ve Yazım Yanlıları: (Kelime Sayısı ve Cümle Türleri)

Tablo: 1. 006 MEP kodlu Öğrenciye Ait “Kelime Sayısı ve Cümle Türleri Tablosu”

Hafta	Kelime sayısı	Olumlu	Olumsuz	Soru cümlesi	Fiil cümlesi	İsim cümlesi	Ünlem cümlesi	Basit cümle	Birleşik cümle	Sıralı cümle	Bağlı cümle	Kurallı cümle	Devrik cümle	Eksilteli cümle
1	88	11	1	0	12	1	0	5	5	0	1	12	0	0
2	93	8	1	0	6	3	0	5	6	0	2	12	0	0
3	53	2	4	0	6	1	0	3	4	0	1	6	1	0
4	104	15	0	0	13	2	0	7	9	0	2	15	0	0
5	112	15	2	0	14	1	0	9	7	1	3	17	0	0
6	106	13	1	0	11	2	0	2	10	0	2	14	0	0
7	101	11	3	0	14	0	0	4	8	1	2	14	0	0
Ortalama	93,9	10,7	1,7	0,0	10,9	1,4	0,0	5,0	7,0	0,3	1,9	12,9	0,1	0,0

Tablo: 1’de 006 MEP kodlu öğrenciye ait “Kelime Sayısı ve Cümle Türleri Tablosu” incelendiğinde “kelime sayısı” ortalamasının 93,9, olumlu cümle ortalamasının 10,7, fiil cümlesi ortalamasının 10,9, İsim cümlesi ortalamasının 1,4, basit cümle ortalamasının 5, birleşik cümle ortalamasının 7, bağlı cümle ortalamasının 1,9, kurallı cümle ortalamasının 12,9, olduğu; ünlem cümlesi, devrik cümle ve eksilteli cümlelerin kullanılmadığı görülmektedir.

4. Hafta
23.11.2018

Bu hafta Rabia'nın eski hulle teneffüsü girdim. Öğretmeni gelmeden Rabia derse ilgili kitap ve defterini hazırlamıştı. Sessiz bir şekilde öğretmenini bekledi. Sınıfta hafta içi verilen kitabı okuyup, özetini yazan tek öğrenciydi. İkinci bir kitabı almak için öğretmenin yanına gitti. Öğrenciler özet yazarken Rabia da başka bir kitabı okumaya başladı. Kitap özetini ayrı bir defteri vardı. Kitap özetlerini düzenli bir şekilde yazmıyordu. Defter kullanımı düzenli ve çok iyi bir yazısı vardı. Sosyal bir öğrencidir. İletişim becerisi gelişmiştir. Teneffüs zili çaldığında arkadaşlarıyla oynamaya başladı. Çok neşeli görünüyordu. Teneffüs bittiğinde oyunu yarıda kaldığı için morali bozdu. Yanına pitim ve moralinin neden bozuk olduğunu sorduğunda, teneffüsün çok kısa olduğunu söyledi.

Şekil: 1. 006 MEP Kodlu Öğrenciye Ait 4. Hafta Gözlem Raporu

Bu öğrencinin anlatımı açık ve dilbilgisi bakımından doğru olmakla birlikte az da olsa anlatımında yazım hatası ve dilbilgisi hatalarına rastlanmıştır.

4. hafta gözlem raporunda:

Yersiz noktalama işareti kullanma: “Sınıfta hafta içi verilen kitabı okuyup, özetini yazan tek öğrenciydi.” Cümlede yanlış çatı kullanımı: “Teneffüs bittiğinde oyunu yarıda kaldığı için morali bozdu.” (Bakınız: Şekil: 1)

5. hafta gözlem raporunda:

Nesne yüklem uyumsuzluğu: “Rabia hem öğretmeni dinliyordu hem de akıllı tahtadan konuyu takip ediyordu.”

7. hafta gözlem raporunda:

Nesne yüklem uyumsuzluğu: İkinci derste öğretmenine, hikâyede anlamını bilmediği bir kelime sordu.

Tablo: 2. 008 MB kodlu Öğrenciye ait “Kelime Sayısı ve Cümle Türleri Tablosu”

Hafta	Kelime sayısı	Olumlu	Olumsuz	Soru cümlesi	Fiil cümlesi	İsim cümlesi	Ünlem cümlesi	Basit cümle	Birleşik cümle	Sıralı cümle	Bağlı Cümle	Kurallı cümle	Devrik cümle	Eksilteli cümle
1	112	13	0	0	13	0	0	3	10	4	1	12	1	0
2	114	15	0	1	14	2	0	3	12	2	4	16	0	0
3	127	14	1	2	12	3	0	5	10	3	2	15	0	0
4	128	15	0	1	13	2	0	6	9	1	3	15	0	0
5	140	16	1	2	15	2	0	8	9	5	3	14	3	0
6	85	9	0	1	9	0	0	1	8	1	2	9	0	0
7	153	17	1	0	16	2	0	6	12	6	6	18	0	0
Ort	123	14	0,4	1	13	1,6	0	4,6	10	3,1	3,0	14	0,6	0

Tablo: 2’de 008 MB kodlu öğrenciye ait “Kelime Sayısı ve Cümle Türleri Tablosu” incelendiğinde kelime sayısı ortalamasının 123, olumlu cümle ortalamasının 14, fiil cümlesi

ortalamasının 13, isim cümlesi ortalamasının 1.6, basit cümle ortalamasının 4.6, birleşik cümle ortalamasının 10, bağlı cümle ortalamasının 3, kurallı cümle ortalamasının 14 olduğu, devrik cümle ortalamasının 0.6; ünlem cümlesi ve eksilteli cümlelerin kullanılmadığı görülmektedir.

Bu öğrencinin anlatımı, dilbilgisi bakımından kabul edilebilir olmakla birlikte yer yer anlatım yetersizliğine (zaaf-ı telif) rastlanmaktadır. Cümleler etkisiz ve anlam genellikle bulanıktır.

1. hafta gözlem raporunda:

Gereksiz kelime kullanma: *Doğa derslere girişken, başarılı, zeki, bir öğrenci olduğunu adeta kanıtlıyordu;* dolaylı tümleç yerine “için” edatını kullanma: *Öğretmeni soru sorduğunda sorulara cevap vermek için çok istekliydi.*

2. hafta gözlem raporunda:

Gereksiz kelime (da bağlacı) kullanma: *Ayrıca cümle teşkilinde uygun olmayan yapıyı seçerek yazım hatası yapma: Öğretmenin verdiği 7 soruyu da hatırlayan var mi? Sorusuna Doğa da parmağını kaldırarak sorulara cevap vereceğini gösterdi.*

3. hafta gözlem raporunda:

Bulunma hal eki yerine “de/da” bağlacı kullanma: *Doğa da bugün sanki bir şeyler vardı.*

Gereksiz noktalama işareti kullanma: *Yorgun mu, yoksa hasta mıydı?*

Kelimenin yanlış yerde kullanılması (sıralama yanlışlığı); gereksiz kelime (suyunu tekrarlama) kullanma: *Derste hiç suyunu eksik etmez devamlı yanında suyunu taşırdı.*

4. hafta gözlem raporunda:

Yazımda tutarsız olma: (*ders / Derse*)

Gereksiz ek (-e/-a yönelme eki) kullanma: *1. ders bitmiş ve öğretmen 2. Derse gelir gelmez sessiz okumaya yapılacağını söyledi.*

5. hafta gözlem raporunda:

Yapısal / yapıya dayalı anlatım bozukluğu: (nesne yerine sıfat) kullanma: *Doğa çok heyecanlı ve ayaklı titriyordu.* (Bakınız: Şekil: 2)

Fiilimsi kullanma yerine çekimli fiil kullanmaya bağlı yapı uyuşmazlığı, Cümle teşkilinde uygun olmayan yapıyı seçme hatası yapma: *Arkadaşlarıyla öyle konuşuyor ki çok değişik geldi bana.*

Anlam ve görev bakımından benzeşen kelimeleri bir arada kullanma; kelimeyi (yanına koşarak) yanlış yerde kullanma: *Birden Emrah Öğretmen sınıfa girer girmez, yanına koşarak öğretmenim bugün tiyatroyu yapacak mıyız?*

Sıfat yerine yer tümleci kullanma; Tamlayan ekini kullanmama: *Sınıfta başka öğrenciler yaptıkları tiyatroyu beğenip alkışlıyor ve gülümsüyordu.*

Yersiz kalıplaşmış fiil (kazağı örüyordu yerine kazağı yapıyordu) kullanma: *Bir ip yünü, bir tığ almış bebek kazağı yapıyordu.*

6. hafta gözlem raporunda:

Cümlelerin öğelerini / kelimeleri yanlış yerde kullanma; sıfat yerine dolaylı tümleç kullanma; Kip bakımından uyumsuz fiil kullanma: *Doğa sınıfına bu kez arkadaşlarıyla birlikte geldi. Elinde deneme kâğıdıyla sırasına oturdu, montunu astı, sırasına oturdu. Öğretmenini arkadaşlarıyla konuşarak bekliyordu.*

7. hafta gözlem raporunda:

Gereksiz kelime kullanma (başkası yerine başka kimse): Ama 10 dk. sonra kapı çaldı, çalan kişi Doğa'dan başka kimse değildi.

Tablo: 3. 024 CB kodlu Öğrenciye ait “Kelime Sayısı ve Cümle Türleri Tablosu”

Hafta	Kelime Sayısı	Olumlu Cümle	Olumsuz Cümle	Soru Cümlesi	Fiil Cümlesi	İsim Cümlesi	Ünlem Cümlesi	Basit Cümle	Birleşik Cümle	Sıralı Cümle	Bağlı Cümle	Kurallı Cümle	Devrik Cümle	Eksiltili Cümle
1	175	14	0	0	11	3	0	2	12	4	3	11	0	0
2	128	12	1	0	12	1	0	2	11	1	1	13	0	0
3	132	14	0	0	11	3	0	3	11	1	1	14	0	0
4	146	15	1	0	15	1	0	5	11	0	3	15	1	0
5	136	14	2	0	15	1	0	4	12	0	4	16	0	0
6	147	17	1	0	17	1	0	4	14	1	2	18	0	0
7	156	16	1	0	17	0	0	3	14	3	0	17	0	0
Ortalama	146	14,6	0,9	0	14	1,4	0	3,3	12	1,4	2	14,9	0,1	0

Tablo: 3’te 024 CB kodlu öğrenciye ait “Kelime Sayısı ve Cümle Türleri Tablosu” incelendiğinde: Kelime sayısı ortalamasının 146, olumlu cümle ortalamasının 14.6, olumsuz cümle ortalamasının 0.9, fiil cümlesi ortalamasının 14, isim cümlesi ortalamasının 1.4, basit cümle ortalamasının 3.3, birleşik cümle ortalamasının 12, bağlı cümle ortalamasının 2, kurallı cümle ortalamasının 14.9 olduğu, devrik cümle ortalamasının 0.6; soru, ünlem ve eksiltili cümlelerin kullanılmadığı görülmektedir.

GÖZLEM 5

Bu derste Berfin allı öğrencinin gözlemine devam ettim. Berfin derste durgundu. Arkadaşları nedenini sorduğunda Berfin onlara hasta olduğunu söyledi. Bu derste pek katılmadığını fakat derste etkin bir dinleyici olduğunu gözlemledim. Öğretmenin sınıfı yazdıklarını özetle defterine getirdi. Telif aralarında derisi çıkıp çın aynamak yerine masasında oturup zil çalmasını bekledi. Arkadaşları yanına gelip onunda onlarla çın aynamasını istedikleri fakat Berfin kabul etmedi. Gereksiz olarak çok hasta ve yorgun olduğunu söyledi. Zil çalınca sınıfı derse hazır hale getirmek için sınıf başına yardım etti. Öğretmen derse girince yanına oturdu. Hasta olduğu için derse pek fazla dikkatini veremiyordu. Derisi dinlemeye ve not almaya çalışıyordu. Yazarken çapı zaman perisi kelip sıra arkadaşında eksik olduğu kısımları tanımladı. Derisi sonlarına doğru çok sıkılmı ve dikkatinin dağıldığı belli oluyordu. Zilin çalmasını dört pozle bekliyordu. Zil çalınca çantasını toplayıp arkadaşlarıyla birlikte sınıfta çıktı.

Şekil: 3. 024 CB Kodlu Öğrenciye Ait 5. Hafta Gözlem Raporu

Bu öğrencinin anlatımı açık ve dilbilgisi bakımından doğru olmakla birlikte az da olsa anlatımında yazım hatası ve dilbilgisi hatalarına rastlanmıştır.

1. hafta gözlem raporunda:

Satır sonunda hece bölme hatası var. Öğretmen-in derste sorduğu sorulara cevap vermeye çalışıyordu.

Sıralı cümlelerin yüklemine eksik kullanma; gereksiz noktalama işareti (virgül) kullanma: *Berfin, aynı zamanda sınıf başkan yardımcısı olduğu için öğretmen derse girmeden sınıf başkanıyla birlikte öğrencilerin yerlerine oturmasını ve gürültü yapanların adlarını yazarak, sınıfın sessizliğini sağlayıp, sınıfı derse hazır hale getiriyordu.*

2. hafta gözlem raporunda:

Gereksiz kelime (benim) kullanma; sıfat yapan –ki yerine bağlaç ki’si kullanma: *Berfin benim kendisini gözlemlediğimi fark etmeden dersi her zaman ki gibi dinliyordu.*

4. hafta gözlem raporunda:

Sıfat yapan –ki yerine bağlaç ki’si kullanma: *Bu yüzden öğretmeni ona kızıp bir daha ki derste testi unutmamasını söyledi.*

5. hafta gözlem raporunda:

Gerektiği halde noktalama işareti (virgül) kullanmama; *Bu derste Berfin adlı öğrencinin gözlemine devam ettim. Berfin derste durgundu. Arkadaşları nedenini sorduğunda Berfin onlara hasta olduğunu söyledi. Bugün derse pek katılmadığını fakat derste etkin bir dinleyici olduğunu gözlemledim. Öğretmenin tahtaya yazdıklarını özenle defterine geçirdi. Teneffüs arasında da dışarı çıkıp oyun oynamak yerine masasında oturup zilin çalmasını bekledi. Arkadaşları yanına gelip onunda onlarla oyun oynamasını istediler fakat Berfin kabul etmedi.*

Gerektiği halde noktalama işareti (virgül) kullanmama; bağlaç olan de/da’yı bulunma hal eki olarak kullanma: *Arkadaşları yanına gelip onunda onlarla oyun oynamasını istediler fakat Berfin kabul etmedi.* (Bakınız: Şekil: 3)

6. hafta gözlem raporunda:

Sıfat yapan –ki yerine bağlaç ki’si kullanma: *Bugün yine Berfin benim kendisini gözlemlediğimi fark etmeden dersi her zaman ki gibi dinliyordu.*

7. hafta gözlem raporunda:

Sıfat yapan –ki yerine bağlaç ki’si kullanma: *Berfin benim kendisini gözlemlediğimi fark etmeden dersi her zaman ki gibi dinliyordu.*

Gereksiz noktalama işareti (virgül) kullanma: *Arada yanında ve önünde oturan arkadaşıyla konuşup, gülüyordu. ... Zil çalıp okuma saati sona erince kaldığı yere ayracını bırakıp, çantasını toplayıp sınıftan çıktı.*

Tablo: 4. 037 BB kodlu Öğrenciye Ait “Kelime Sayısı ve Cümle Türleri Tablosu”

Hafta	Kelime sayısı	Olumlu	Olumsuz	Soru cümlesi	Fil cümlesi	İsim cümlesi	Ünlem cümlesi	Basit cümle	Birleşik cümle	Sıralı cümle	Bağlı cümle	Kurallı cümle	Devrik cümle	Eksilteli cümle
1	201	19	3	0	21	1	0	10	9	1	2	20	2	0
2	159	12	2	0	12	2	0	4	8	0	1	14	0	0
3	136	13	6	0	17	2	0	4	10	0	2	19	0	0
4	171	13	4	0	16	1	0	6	10	1	0	16	1	0

5	108	12	2	0	12	2	0	6	7	1	0	13	1	0
6	131	14	1	0	13	2	0	8	6	1	0	15	0	0
7	100	11	2	0	11	2	0	5	7	1	0	13	0	0
Ortalama	143,7	13,4	2,9	0	14,6	1,7	0	6,1	8,1	0,7	0,7	15,7	0,6	0

Tablo: 4'te 037 BB kodlu öğrenciye ait “Kelime Sayısı ve Cümle Türleri Tablosu” incelendiğinde: Kelime sayısı ortalamasının 143.7, olumlu cümle ortalamasının 13.4, olumsuz cümle ortalamasının 2.9, fiil cümlesi ortalamasının 14.6, isim cümlesi ortalamasının 1.4, basit cümle ortalamasının 3.3, birleşik cümle ortalamasının 12, bağlı cümle ortalamasının 1.7, kurallı cümle ortalamasının 15.7 olduğu, devrik cümle ortalamasının 0.6; soru, ünlem ve eksiltili cümlelerin kullanılmadığı görülmektedir.

Bu öğrencinin anlatımı açık ve dilbilgisi bakımından doğru olmakla birlikte az da olsa anlatımında yazım hatasına rastlanmıştır. Özellikle gerektiği halde noktalama işareti (virgül) kullanmaması dikkat çekmektedir.

3. hafta gözlem raporunda:

Gerektiği halde noktalama işareti (öznenen sonra virgül) kullanmama *Sınıfa girdiğimde Muhammed Salih sınıfta arkadaşları ile konuşup gülüştüyordu.* Gerektiği halde noktalama işareti (virgül) kullanmama *Etkinlik sırasında öğretmenin sorduğu sorulara parmak kaldırdı fakat kendisine söz hakkı verilmedi.* Gereksiz kelime (benim) kullanma; gerektiği halde noktalama işareti (virgül) kullanmama: *Bunun doğrusunu kendisine söyledim ve bunu neden böyle yazdığını kendisine sordum ama onun da bununla ilgili bir fikri yoktu.*

4. hafta gözlem raporunda:

Gerektiği halde noktalama işareti (virgül) kullanmama: *Muhammed Salih de şiiri okumak için parmağını kaldıranlar arasındaydı ama söz hakkı kendisine gelmedi.*

6. hafta gözlem raporunda: Cümlelerin öğelerini (nesne yerine tümleç) yanlış kullanma; gerektiği halde noktalama işareti (virgül) kullanmama: *Öğretmen diğer öğrencilerin ödevlerini onları okuttururken Muhammed Salih arkadaşlarıyla konusuyor ara sıra Türkçe Ders Kitabına bakıyordu.*

Tablo: 5. 044ME Kodlu Öğrenciye Ait “Kelime Sayısı ve Cümle Türleri Tablosu”

Hafta	Kelime sayısı	Olumlu	Olumsuz	Soru cümlesi	Fiil cümlesi	İsim cümlesi	Ünlem cümlesi	Basit cümle	Birleşik cümle	Sıralı cümle	Bağlı cümle	Kurallı cümle	Devrik cümle	Eksiltili cümle
1	73	4	0	0	4	1	0	0	9	0	0	5	0	0
2	79	5	0	0	3	3	0	1	5	1	2	5	1	0
3	102	6	2	0	9	0	0	1	8	1	1	6	3	0
4	112	7	2	0	12	0	0	0	12	1	6	11	1	0
5	111	10	1	0	9	0	0	2	7	1	3	8	1	0
6	128	8	0	0	14	0	0	5	9	4	4	14	0	0
7	72	7	0	0	7	0	0	1	6	1	1	7	0	0
Ortalama	96,7	6,7	0,7	0	8,3	0,6	0	1,4	8	1,3	2,4	8	0,9	0

Tablo: 5'te 044 ME kodlu öğrenciye ait “Kelime Sayısı ve Cümle Türleri Tablosu” incelendiğinde: Kelime sayısı ortalamasının 96.7, olumlu cümle ortalamasının 6.7, olumsuz cümle ortalamasının 0.7, fiil cümlesi ortalamasının 8.3, isim cümlesi ortalamasının 0.6, basit cümle ortalamasının 1.4, birleşik cümle ortalamasının 8, bağlı cümle ortalamasının 2.4, kurallı cümle ortalamasının 8 olduğu, devrik cümle ortalamasının 0.9; soru, ünlem ve eksilteli cümlelerin kullanılmadığı görülmektedir.

Bu öğrencinin anlatımı bir hayli savruk; anlatımında uzun cümle kurma eğiliminden kaynaklanan öğeleri arasındaki bağın gevşek olduğu yapılar dikkat çekmektedir.

1. hafta gözlem raporunda:

Ayrılma hal eki alması gerektiği halde vasıta hal eki kullanma: *Özellikle çevresindeki ortamla kopuk olması, sürekli başını masaya koyması sebebiyle algısında dağınıklıklar olduğunu gördüm.*

Anlam belirsizliği (karşılaştırma veya tamlayan belirsizliğinden) mantık hatası yapma: *Birkaç defa öğretmenle iletişime geçse de bunu pek fazla ileri sürdürmeden tekrardan başını masaya koyup kalemle uğraşıyordu.*

Kelimenin yanlış yerde kullanılması (sıralama yanlışlığı); gereksiz (yakın anlamlı) kelime kullanma: *Öğretmenin sorduğu hikâye unsurlarıyla ilgili soruya doğru cevap vermesine rağmen sürekli derste kalıcı olmakta ve sürdürmekte zorlandı.*

2. hafta gözlem raporunda:

Anlam belirsizliği (zaaf-1 telif); mantık hatası yapma: *Derslerde gözlemlediğim öğrencilerden Murat geçen haftalara oranla derse biraz daha eğilimli ve arkadaşları ile daha ilgiliydi. Özellikle öğretmenin sorduğu sorulara çekinerek da olsa bir iki defa parmak kaldırması ve arkadaşlarıyla sohbet etmeye çalışması geçen haftalara oranla daha iyiydi.*

3. hafta gözlem raporunda: Anlam belirsizliği (zaaf-1 telif); mantık hatası yapma: *Öğretmenin sorduğu sorulara tepkisiz kaldı daha sonra öğretmen direkt onu kaldırıp cevap vermesini istediğinde ise gayet güzel cevap verdi.*

4. hafta gözlem raporunda:

Gerektiği halde noktalama işareti (virgöl) kullanmama: *Ders bittiğinde kantine indi birkaç yiyecek aldı muhtemelen.*

5. hafta gözlem raporunda:

Cümlelerin öğelerini yerli yerinde kullanmama, mantık hatası yapma: *Murat cevap veremeyince öğretmen ona, beni dinleseydin cevap verebilirdin çünkü arkadaşınla konuşuyorsun bugün sürekli, diye uyardı.*

6. hafta gözlem raporunda:

Cümlelerin öğelerini yerli yerinde kullanmama, mantık hatası yapma: *Murat da bu sevinçle biraz oynayarak gidip yerine oturdu ve arkadaşlarıyla bunun kıyaslanmasını yaptı.*

7. hafta gözlem raporunda:

Cümlelerin öğelerini yerli yerinde kullanmama, mantık hatası yapma: *Dersin sonlarına doğru öğretmenden gelecek hafta ile ilgili ödev hakkında bilgi edindiğini gördüm.*

Tablo: 6. 059 KE Kodlu Öğrenciye Ait “Kelime Sayısı ve Cümle Türleri Tablosu”

Hafta	Kelime sayısı	Olumlu cümle	Olumsuz cümle	Soru cümlesi	Fiil cümlesi	İsim cümlesi	Ünlem cümlesi	Basit cümle	Birleşik cümle	Sıralı cümle	Bağlı cümle	Kurallı cümle	Devrik cümle	Eksiltili cümle
1	156	23	0	0	19	3	0	2	19	2	2	22	0	0
2	136	22	0	0	20	2	0	5	14	1	1	21	1	0
3	131	16	1	0	15	1	0	1	16	1	1	17	0	0
4	131	19	0	0	17	2	0	3	16	0	1	19	0	0
5	141	16	1	0	16	1	0	1	16	0	0	17	0	0
6	129	14	0	0	14	0	0	0	14	0	0	14	0	0
7	118	14	0	0	13	1	0	2	12	0	1	14	0	0
Ortalama	134,6	17,7	0,3	0	16,3	1,4	0	2,0	15,3	0,6	0,9	17,7	0,1	0

Tablo: 6'da 059 KE Kodlu Öğrenciye Ait “Kelime Sayısı ve Cümle Türleri Tablosu” incelendiğinde: Kelime sayısı ortalamasının 134.6, olumlu cümle ortalamasının 17.7, olumsuz cümle ortalamasının 0,3, fiil cümlesi ortalamasının 16.3, isim cümlesi ortalamasının 1.4, basit cümle ortalamasının 2, birleşik cümle ortalamasının 15.3, bağlı cümle ortalamasının 0.9, kurallı cümle ortalamasının 17.7, olduğu, devrik cümle ortalamasının 0.1; soru, ünlem ve eksiltili cümlelerin kullanılmadığı görülmektedir.

Bu öğrencinin anlatımı açık ve dilbilgisi bakımından doğru olmakla birlikte az da olsa anlatımında yazım hatasına rastlanmıştır. Özellikle gerektiği halde noktalama işareti (virgül) kullanmaması dikkat çekmektedir.

1. hafta gözlem raporunda:

Zarf (çalınca / çaldığında) yerine edat (gibi) kullanma: *Birkaç dakika sonra zil çaldığı gibi dersine gitti.*

5. hafta gözlem raporunda:

Gerektiği halde noktalama işareti (virgül) kullanmama; Girişik cümlelerin sonuna nokta koymama: *Ardından test çözdürme kısmına gelince ilk soruyu "Sen bugün çok durgunsun hadi bu soruyu çöz de kendine gel" diyerek Havva Nur'a çözdürdü.*

6. hafta gözlem raporunda:

Girişik cümleyi büyük harfle başlatmama ve cümlelerin sonuna nokta koymama: *Geçen haftaki deneme sonuçları gelmişti. Sonuçları dağıtırken Havva Nur'a geldiğinde "sanki bu aralar pek fazla çalışmıyorsunuz" dedi.*

Tablo: 7. 060 NY Kodlu Öğrenciye Ait “Kelime Sayısı ve Cümle Türleri Tablosu”

Hafta	Kelime sayısı	Olumlu	Olumsuz	Soru cümlesi	Fiil cümlesi	İsim cümlesi	Ünlem cümlesi	Basit cümle	Birleşik cümle	Sıralı cümle	Bağlı cümle	Kurallı cümle	Devrik cümle	Eksiltili cümle
1	106	12	0	0	12	0	0	2	10	0	1	11	1	0
2	123	17	0	0	17	0	0	3	14	0	0	16	1	0

3	119	12	2	0	13	1	0	2	12	0	2	14	0	0
4	107	11	0	0	12	2	0	6	8	0	1	13	1	0
5	135	13	0	0	13	0	0	2	11	0	1	13	0	0
6	131	15	0	0	15	0	0	2	13	0	2	15	0	0
7	133	17	1	0	17	0	0	4	14	0	2	16	1	1
Ortalama	122	13,9	0,4	0	14,1	0,4	0	3	11,7	0	1,3	14	0,6	0,1

Tablo: 7'de 060 NY Kodlu Öğrenciye Ait “Kelime Sayısı ve Cümle Türleri Tablosu” incelendiğinde: Kelime sayısı ortalamasının 122, olumlu cümle ortalamasının 13.9, olumsuz cümle ortalamasının 0.4, fiil cümlesi ortalamasının 14.1, isim cümlesi ortalamasının 0.4, basit cümle ortalamasının 3, birleşik cümle ortalamasının 11.7, bağlı cümle ortalamasının 1.3, kurallı cümle ortalamasının 14, olduğu, devrik cümle ortalamasının 0.6, eksilteli cümle ortalamasının 0.1; soru ve ünlem cümlelerin kullanılmadığı görülmektedir.

Bu öğrencinin anlatımı bir hayli savruk; anlatımında uzun cümle kurma eğiliminden kaynaklanan öğeleri arasındaki bağın gevşek olduğu yapılar dikkat çekmektedir.

1. hafta gözlem raporunda:

Gerektiği halde noktalama işareti (virgül) kullanmama: *Zil çaldıktan sonra defter ve kitabını çantasına koyup sınıftan ayrıldı ancak havanın soğuk olduğunu görünce arkadaşlarıyla birlikte içeriye girdiler.*

Gereksiz zamir kullanma: *Biz dışarıya çıktığımızda Orkun bahçede arkadaşlarıyla konuşmaktaydı.*

3. hafta gözlem raporunda:

Gereksiz kelime/ler kullanma: *Bugün Orkun'un bulunduğu sınıfta derse girdim ve sınıfa girdiğimde öğretmen henüz gelmemişti.*

Gerektiği halde noktalama işareti (tırnak işareti) kullanmama; Girişik cümlelerin sonuna soru işareti koymama: *Beni görünce yanıma gelip Hocam bugün benim yanıma oturur musunuz diye söyleyince bende onun yanına oturdum.*

4. hafta gözlem raporunda:

Yersiz kelime (henüz yerine daha) kullanma: *Öğretmen zili daha çalmadığından dolayı onlarla biraz konuşma vakti buldum.*

5. hafta gözlem raporunda:

Cümleyi büyük harfle başlatmama: *dosyamı onun masasına bıraktım ve onunla biraz muhabbet ettik. Bitişik yazılması gereken bulunma hal ekini ayrı yazma, ayrı yazılması gereken de/da bağlacını bitişik yazma: *Orkun bana ikinci dönem de bizim dersimize girecek misiniz diye sorunca bende ikinci dönem okullarımızın değişeceğini söyledim.**

6. hafta gözlem raporunda:

Ayrı yazılması gereken de/da bağlacını bitişik yazma: *Bende okula girip ders zilinin çalmasını bekledim.*

Gerektiği halde noktalama işareti (virgül) kullanmama: *Zilin çalmasıyla beraber sınıfa girdim bu defa Orkun'dan ayrı bir yere oturup Orkun'u uzaktan gözlemledim.*

7. hafta gözlem raporunda:

Gerektiği halde noktalama işareti (virgül) kullanmama: *İlk ders bittiğinde yukarıya çıktığımda Orkun arkadaşıyla kantine doğru gidiyordu.*

Girişik cümleyi tırnak içine almama: *Beni görünce yanıma gelip hocam bizim derse gelin lütfen diyerek ısrar etti.*

Ayrı yazılması gereken de/da bağlacını bitişik yazma: *Bende bu hafta farklı bir derse girmem gerektiğini söyledim.*

Tablo: 8. 061 EB Kodlu Öğrenciye Ait “Kelime Sayısı ve Cümle Türleri Tablosu”

Hafta	Kelime Sayısı	Olumlu Cümle	Olumsuz Cümle	Soru Cümlesi	Fiil cümlesi	İsim Cümlesi	Ünlem Cümlesi	Basit Cümle	Birleşik Cümle	Sıralı Cümle	Bağlı Cümle	Kurallı Cümle	Devrik Cümle	Eksiltili Cümle
1	139	20	1	0	16	5	0	3	18	2	4	15	0	0
2	170	22	1	0	20	3	0	5	18	0	4	19	0	0
3	169	27	3	0	27	3	0	11	19	6	5	30	0	0
4	175	26	0	0	25	1	0	9	17	3	1	21	1	0
5	157	23	0	0	19	4	0	10	13	3	2	18	0	0
6	204	25	0	0	22	3	0	7	18	3	6	22	0	0
7	171	30	2	0	31	1	0	14	18	4	3	31	1	0
Ortalama	169,3	24,7	1	0	22,9	2,9	0	8,4	17,3	3	3,6	22,3	0,3	0

Tablo: 8’de 061 EB Kodlu Öğrenciye Ait “Kelime Sayısı ve Cümle Türleri Tablosu” incelendiğinde: Kelime sayısı ortalamasının 169.3, olumlu cümle ortalamasının 24.7, olumsuz cümle ortalamasının 1, fiil cümlesi ortalamasının 22.9, isim cümlesi ortalamasının 2.9, basit cümle ortalamasının 8.4, birleşik cümle ortalamasının 17.3, bağlı cümle ortalamasının 3.6, kurallı cümle ortalamasının 22.3, olduğu, devrik cümle ortalamasının 0.3; soru, ünlem ve eksiltili cümlelerin kullanılmadığı görülmektedir.

Gözlem 6

Staj yaptığım okula gittim. Birat erken gittiğim için koridorda beklemeye başladım. Panoya gittim. İstisi. Yapılan denemede sınıflara göre başarılı olan öğrencilerin fotoğrafları ve dereceleri asılıydı. Eda da onların içindeydi. Yürümde bir tebessüm olurtu. Onun adına mutluydum. Maddi başarısızlıklara rağmen başarılı olması beni mutlu etti. Sınıfa girdim. Öğretmen güneyden deşip oturttu yerlerine. Kurallı birleşik fiilleri işleyeceklerdi. Eda defter ve kalemını çıkarıp beklemeye başladı. Öğretmen akülü tahtadan konuyu anlattı. Eda da dikkatli bir şekilde dinliyordu. Öğretmenin sorduklarını cevaplıyordu. Darse katılımı çok iyiydi. Ders bitiminden sonra tenefüse çıktı. Ders bitiminden sonra tenefüse çıktı. Artakısıya sorularını çözdürdü. Artakısıya

Şekil: 3. 024 CB Kodlu Öğrenciye Ait 6. Hafta Gözlem Raporu

Bu öğrencinin anlatımı açık ve anlaşılır bir niteliğe sahip. Akıcı ve duru bir üslup dikkat çekmektedir.

1. hafta gözlem raporunda:

Noktalama işareti (kesme/apostrof) kullanmama: *Annesinin adı Kadriye, babasının adı Remzidir.*

4. hafta gözlem raporunda:

Gereksiz kelime (olmuş) kullanma: *Öğretmen onu tebrik etti. Bu Eda'nın tebessüm ederek oturmasına vesile olmuş oldu.*

6. hafta gözlem raporunda: İyi bir örnek

Staj yaptığım okula gittim. Biraz erken gittiğim için koridorda dolaşmaya başladım. Panoya gözüm ilişti. Yapılan denemede sınıflara göre başarılı olan öğrencilerin fotoğraflarının ve başarı puanlarının asılı olduğunu gördüm. Eda da o derece yapan öğrencilerin arasındaydı. Bu başarısı karşısında yüzümde bir tebessüm oluştu. Onun adına mutlu olmuşum. Maddi olanaksızlıklara rağmen Eda'nın başarılı olması beni çok sevindirmişti. 8-A sınıfına gittim. Öğretmen "Günaydın" diyerek onları yerlerine oturttu. Bugün kurallı birleşik fiilleri işleyeceklerini söyledi. Eda da defter ve kalemlerini çıkaracak öğretmeni beklemeye başladı. Öğretmen ilk olarak akıllı tahtadan birleşik kurallı fiiller konusunu anlatmaya başladı. Eda da öğretmeni konuyu anlatırken dikkatli ve sessiz bir şekilde onu dinliyordu. Bu sırada da konu anlatımı sırasında onların dağılan dikkatlerini toparlamak amacıyla öğrencilere sorduğu sorulara Eda da cevap veriyordu. Sürekli olarak söz hakkı istiyordu ve anlamadığı yerleri çekinmeden öğretmenine soruyordu. Öğretmen anlaşılmayan yerleri anlattığı zaman onu dikkatli ve sessiz bir biçimde dinliyordu. Eda'nın derse olan ilgisi ve katılımı çok iyiydi.

Tablo: 9. 091 CK Kodlu Öğrenciye Ait "Kelime Sayısı ve Cümle Türleri Tablosu"

Hafta	Kelime sayısı	Olumlu cümle	Olumsuz cümle	Soru cümlesi	Fiil cümlesi	İsim cümlesi	Ünlem cümlesi	Basit cümle	Birleşik cümle	Sıralı cümle	Bağlı cümle	Kurallı cümle	Devrik cümle	Eksilteli cümle
1	119	15	0	0	8	7	0	8	7	1	3	15	0	0
2	90	8	0	1	8	0	0	1	7	0	2	8	0	0
3	125	10	0	0	9	1	0	4	6	1	1	10	0	0
4	80	6	0	0	6	0	0	2	4	0	0	6	0	0
5	79	6	3	0	9	0	0	3	6	1	1	9	0	0
6	98	9	1	0	8	2	0	3	7	0	5	10	0	0
7	64	7	1	0	7	1	0	3	5	1	4	8	0	0
Ortalama	93,6	8,7	0,7	0,1	7,9	1,6	0	3,4	6,0	0,6	2,3	9,4	0	0

Tablo: 9'da 091 CK kodlu öğrenciye ait "Kelime Sayısı ve Cümle Türleri Tablosu" incelendiğinde: Kelime sayısı ortalamasının 93.6, olumlu cümle ortalamasının 8.7, olumsuz cümle ortalamasının 0.7, fiil cümlesi ortalamasının 7.9, isim cümlesi ortalamasının 1.6, basit

cümle ortalamasının 3.4, birleşik cümle ortalamasının 6, bağlı cümle ortalamasının 2.3, kurallı cümle ortalamasının 9.4, olduğu, soru cümle ortalamasının 0.1; devrik, ünlem ve eksiltili cümlelerin kullanılmadığı görülmektedir.

Gözlem Formu 4 (23.11.2018)
 Ekrem en önde oturuyordu. Öğretmen geçen hafta işledikleri Mustafa Kemal Atatürk ile ilgili metni hafırlatma amaçlı tekrar okutup bu derste Atatürk'e bir mektup yazmalarını ve Mektupta Atatürk'e söylemek istediklerini yazmalarını söyledi. Öğrencilerin tamamı yazdıktan sonra Ekrem söz hakkı alarak kendi mektubunu okudu. Ekrem mektubunda, bu ülkeyi kurtardığı ve kendilerinin bugüne ve yarınlarına taşıdığı için Atatürk'e ne kadar minnetler olduğunu yazmıştı. Herkes mektubunu okuduktan sonra ders sona erdi. Ekrem her zamanki gibi birşeyler olmanın mutluluğuyla sınıftan ayrıldı.

Şekil: 4. 091 CK Kodlu Öğrenciye Ait 4. Hafta Gözlem Raporu

Bu öğrencinin anlatımı açık ve anlaşılır bir niteliğe sahip. Akıcı ve duru bir üslup dikkat çekmektedir.

2. hafta gözlem raporunda:

Girişik cümleyi büyük harfle başlatmama: Öğretmenin “*siz nevrurun önemini ve toplum üzerindeki etkisini nasıl açıklarsınız?*” sorusuna Ekrem nevruzu dini bayramlarla ilişkilendirerek açıkladı.

Tablo: 10. 095 YK Kodlu Öğrenciye Ait “Kelime Sayısı ve Cümle Türleri Tablosu”

Hafta	Kelime sayısı	Olumlu cümle	Olumsuz cümle	Soru cümlesi	Fiil cümlesi	İsim cümlesi	Ünlem cümlesi	Basit cümle	Birleşik cümle	Sıralı cümle	Bağlı cümle	Kurallı cümle	Devrik cümle	Eksiltili cümle
1	85	9	0	0	8	1	0	2	7	0	0	9	0	0
2	102	12	1	1	9	3	0	8	5	1	0	12	1	0
3	96	9	1	0	10	1	0	4	7	0	1	10	0	0
4	78	9	0	2	9	0	0	2	7	0	1	9	0	0
5	92	13	1	1	13	1	0	4	6	0	2	13	0	0
6	98	12	1	1	13	0	0	5	8	0	1	13	0	0
7	91	13	0	1	13	0	0	7	6	0	0	12	1	0
Orta	91,7	11	0,6	0,9	10,7	0,9	0	4,6	6,6	0,1	0,7	11,1	0,3	0

Tablo: 10'da 095 YK Kodlu Öğrenciye Ait “Kelime Sayısı ve Cümle Türleri Tablosu” incelendiğinde: Kelime sayısı ortalamasının 91.7, olumlu cümle ortalamasının 11, olumsuz cümle ortalamasının 0.6, fiil cümlesi ortalamasının 10.7, isim cümlesi ortalamasının

0.9, basit cümle ortalamasının 4.6, birleşik cümle ortalamasının 6.6, bağlı cümle ortalamasının 0.7, kurallı cümle ortalamasının 11.1, olduğu, soru cümlesi ortalamasının 0.9, devrik cümle ortalamasının 0.3; ünlem ve eksilteli cümlelerin kullanılmadığı görülmektedir.

Bu öğrencinin anlatımı açık ve anlaşılır bir niteliğe sahip. Akıcı ve duru bir üslup dikkat çekmektedir.

2. hafta gözlem raporunda:

Girişik cümleyi büyük harfle başlatmama ve cümlelerin sonuna nokta koymama; “herşeyi” kelimesini bitişik yazma: *Derste sorulan sorulara büyük bir soğukkanlılıkla ve “herşeyi ben bilirim öğretmenim” edasıyla cevap vermesi dikkatimi çekti.*

4. hafta gözlem raporunda:

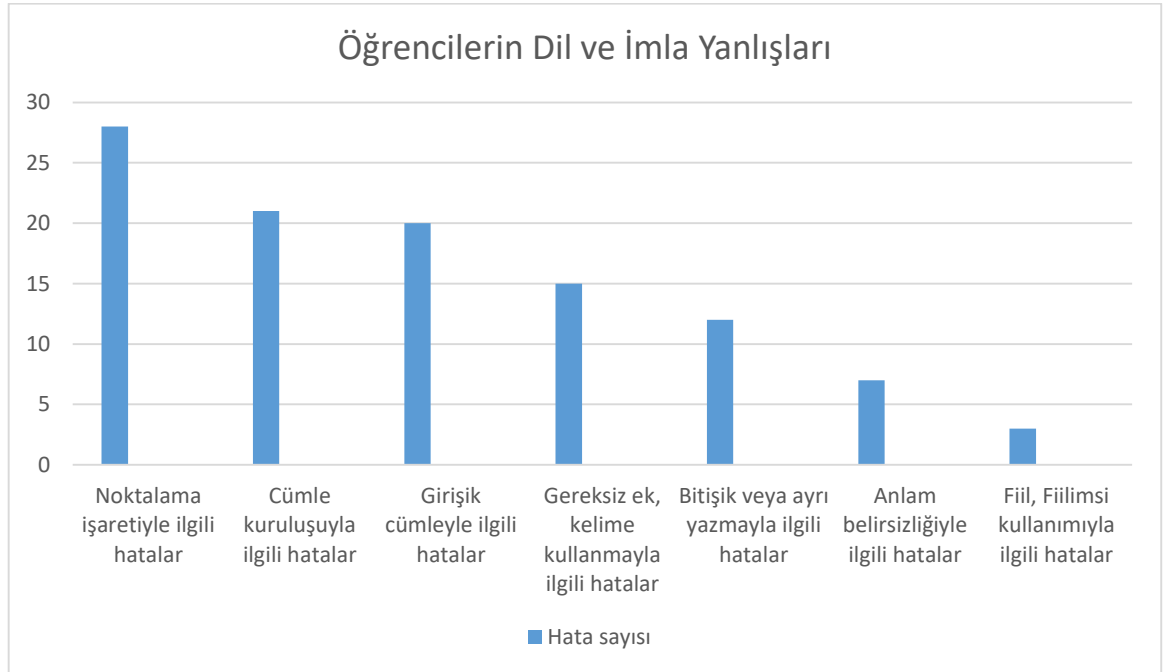
Gereksiz noktalama işareti (kesme/apostrof) kullanma: *Kitapları açık bir şekilde öğretmenin’i bekliyordu. Öğretmeni geldikten sonra ayağa kalktı ve oturdu.*

Girişik cümleyi büyük harfle başlatmama ve cümlelerin sonuna nokta koymama: *Daha sonra öğretmeni “en son nerede kaldık?” diye sorduğunda, “3. Etkinlikte kaldık öğretmeninim” diye cevap verdi.*

Gereksiz noktalama işareti (kesme/apostrof) kullanma; Girişik cümleyi büyük harfle başlatmama: *Öğretmen’i kim bu metni okumak ister? diye sorduğunda ısrarla öğretmenim ben okumak istiyorum diyordu. Öğretmeni de Batuhan a sözü vererek ona metni okuttu. Daha sonra Batuhan’dan metin ile ilgili görüşlerini aldı.*

Gereksiz kelime kullanma: *Batuhan görüşlerini belirttikten sonra yerine oturup arkadaşlarının da görüşlerini dinledi.*

B. Öğrencilerin Yazılı Anlatımlarında Dil ve Yazım Yanlışları:

Grafik: 1. Dil ve Yazım ile ilgili Yanlışları:

Grafik 1’de görüldüğü gibi öğrencilerin yaptığı hatalar 7 ana kategoride toplanmıştır. Grafik incelendiğinde “Noktalama işaretleri ile ilgili hataların en çok yapılan hatalardan

olduğu görülmektedir. Bu ya gerekli noktalama işaretlerini kullanmama ya da gerekmediği hallerde noktalama işaretlerini kullanma şeklinde ortaya çıkmaktadır. Dikkatsiz ve/ya özensiz hareket etmenin sonucu olduğu düşünülebilir. Fiil ve fiilimsiler ile ilgili hataların en az yapılan hatalardan olduğu görülmektedir. Bu sonuç, fiillerin cümlelerin ana omurgasını oluşturduğu bilincinin yerleşmiş olmasına bağlanabilir ”

Noktalama işareti ile ilgili hatalar:

Bu kategori ile ilgili toplam 28 hata belirlenmiştir. Bu başlık altındaki diğer hataların dağılımı şöyledir:

- Gereksiz noktalama işareti (kesme/apostrof, virgül vb) kullanma 16;
- Gerektiği halde noktalama işareti kullanmama 7;
- Satır sonunda hece bölme hatası yapma 3;
- Yazımda tutarsız olma 2.

Bitişik veya ayrı yazma ile ilgili hatalar:

Bu kategori ile ilgili toplam 12 hata belirlenmiştir. Bu başlık altındaki diğer hataların dağılımı şöyledir:

- Ayrı yazılması gereken de/da bağlacını bitişik yazma 5
- Sıfat yapan –ki yerine bağlaç ki’si kullanma 4;
- Bitişik yazılması gereken bulunma hal ekini ayrı yazma 2;
- Ayrılma hal eki yerine vasıta hal eki kullanma 1.

Gereksiz ek, kelime kullanma ile ilgili hatalar:

Bu kategori ile ilgili toplam 15 hata belirlenmiştir. Bu başlık altındaki diğer hataların dağılımı şöyledir:

- Gereksiz kelime kullanma 13
- Yersiz kelime (henüz yerine daha) kullanma 1
- Gereksiz ek (-e/-a yönelme eki) kullanma 1

Fiil, Fiilimsi kullanımı ile ilgili hatalar:

Bu kategori ile ilgili toplam 3 hata belirlenmiştir. Bu başlık altındaki diğer hataların dağılımı şöyledir:

- Kip bakımından uyumsuz fiil kullanma 1;
- Fiilimsi kullanma yerine çekimli fiil kullanmaya bağlı yapı uyumsuzluğu 1;
- Yersiz kalıplaşmış fiil (kazağı örüyordu yerine kazağı yapıyordu) kullanma 1.

Cümle kuruluşu ile ilgili hatalar:

Bu kategori ile ilgili toplam 21 hata belirlenmiştir. Bu başlık altındaki diğer hataların dağılımı şöyledir:

- Cümlelerin öğelerini yerli yerinde kullanmama 9;
- Cümlede kelimeyi yanlış yerde kullanma (sıralama yanlışlığı) 4;
- Cümlede nesne yüklem uyumsuzluğu 3;
- Sıfat yerine dolaylı tümleç / yer tümleci kullanma 2;
- Sıralı cümlelerin yüklemine eksik kullanma 1;
- Zarf (çalınca / çaldığında) yerine edat (gibi) kullanma 1;
- Yapıya dayalı anlatım bozukluğu: (nesne yerine sıfat kullanma) 1.

Girişik cümle ile ilgili hatalar:

Bu kategori ile ilgili toplam 20 hata belirlenmiştir. Bu başlık altındaki diğer hataların dağılımı şöyledir:

Girişik cümleyi büyük harfle başlatmama 11;
Girişik cümlelerin sonuna nokta koymama 7;
Girişik cümleyi tırnak içine almama 1;
Girişik cümlelerin sonuna soru işareti koymama 1.

Anlam belirsizliği ile ilgili hatalar:

Bu başlık altındaki diğer hataların dağılımı şöyledir:
Anlam belirsizliği mantık hatası yapma 7.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Öğrencilerin yazılı anlatımlarını etkileyen ve anlatım bozukluğuna yol açan dil bilgisi ile ilgili birçok faktör bulunmaktadır. Literatürde ilk, orta ve yükseköğretim öğrencilerinin yazılı anlatım becerilerinin bir boyutu olarak noktalama işaretlerini kullanma bilgi ve becerilerini tespit etmeye yönelik birçok çalışmanın yapıldığı bilinmektedir (Arıcı, 2008; Arıcı ve Ungan, 2008; Aşıcı ve Mataracı, 1999; Babacan, 2003; Bağcı, 2011; Erdemir ve Bayram, 2005; Marchisan ve Alber, 2001; Özbay, 1995). Yazılı anlatımda üzerinde durulan bir diğer mesele, kurallar sorunudur. Özellikle elektronik ortamlardaki yazışma ve konuşmalardaki kısaltmalar, ünlü seslerin kullanılmaması gibi durumlar yazım kurallarının ve noktalama işaretlerinin doğru kullanılmamasını da beraberinde getirmektedir.

Görüldüğü gibi literatürde yazılı anlatımın niteliğini kurallar ve noktalama işaretleriyle ilişkilendiren birçok çalışma bulunmakla birlikte, “cümle türlerinin kullanımı” ile anlatım becerisi arasındaki ilişkiyi ele alan yayın ve araştırmalara rastlanmamaktadır. Yerinde kullanılmış kelimelerden oluşan; dil bilgisi bakımından doğru, açık, anlaşılır cümlelerle örülmüş anlatımlar etkili ve değerlidir. Bu çalışmanın alanda eğitim veren öğretmen ve akademisyenlere “öğrencilerin yazılı anlatım performanslarını artırmalarında kullanacakları cümlelerin tür ve miktarının etkili olacağı hususunda” farkındalık sağlayacağı düşünülmektedir.

2018-2019 öğretim yılı 1. Dönemde yapılan bu çalışmada, dilin kullanımı ile ilgili olarak önemli sıkıntılar olduğu görülmektedir. Bunlar arasında “gereksiz noktalama işareti (kesme/apostrof, virgül vb) kullanma, gerektiği halde noktalama işareti kullanmama, ayrı yazılması gereken de/da bağlacını bitişik yazma, sıfat yapan –ki yerine bağlaç ki’si kullanma, Gereksiz kelime kullanma, cümlelerin öğelerini yerli yerinde kullanmama, cümlede kelimeyi yanlış yerde kullanma (sıralama yanlışlığı), girişik cümleyi büyük harfle başlatmama, girişik cümlelerin sonuna nokta koymama, anlam belirsizliği mantık hatası yapma” önemli ağırlığa sahip olduğu görülmüştür.

Duygu ve düşüncelerimizi karşımızdakine aktarırken kurduğumuz cümlelerin açık ve anlaşılır olması, gereksiz unsurlar taşımaması, çelişkili anlatımlardan uzak olması ve dil bilgisi açısından doğru olması gerekir. Cümlelerimiz bu özellikleri taşımadığında, anlatım bakımından bozuk olur; iletişim tam olarak gerçekleşmez. Anlatım bozuklukları, anlama dayalı bozukluklar ve yapıya dayalı bozukluklar olmak üzere iki temel başlıkta incelenir.

Bu sonuçlar, şüphesiz, sınırlı bir örnekleme dayalı olarak belirlenmiştir. Bunlardan hareketle genelleme yapılamaz. Ancak bunlar göz ardı da edilmemeli, daha büyük ölçekli araştırmalara dayalı olarak durum tespiti yapılmalıdır. Elde edilecek sonuçları oluşturan etkenler araştırılarak bu problemlerin sağaltılmaları çareleri bulunmalıdır.

Bunlar arasında dil öğretiminde kullanılacak içerik, öğrenme ortamının düzenlenmesi, kullanılacak araç-gereç ve materyaller ile başvuru yöntemleri karşılaşılabilecek alanda yaptığımız gözlemlerden hareketle söylenebilir.

Doğru ve sağlam cümle kurma yeteneklerini geliştirmek amacıyla öğrencileri cümlelerin yapısı ve anlamı üzerinde düşündürerek ögelerini onlara buldurma işi de bir analizdir.

Kaynaklar

Arıcı, A. F. (2008). Üniversite öğrencilerinin yazılı anlatım hataları. Dumlupınar Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 21 (2): 209-220.

Arıcı, A. F. ve Ugan, S. (2008). İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin yazılı anlatım çalışmalarının bazı yönlerden değerlendirilmesi. Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 20: 317-327.

Aşıcı, M. ve Mataracı, E. (1999). İlköğretim birinci kademe, öğrencilerin imla ve noktalama ile ilgili bilgi ve beceri düzeyi. Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 6:106-115.

Babacan, M. (2003). Türkçe eğitimi bölümü öğrencilerinin yazılı anlatım dersi sınav cevap kâğıtları ve dönem ödevi metinlerinde görülen ifade ve yazım yanlışları. Yaşadıkça Eğitim, 79: 33-36.

Bağcı, H. (2011). İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin noktalama işaretleri ile yazım kurallarını uygulayabilme düzeyi. Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic, 6 (1): 672-684.

Celce-Murcia, M. and Hiles, S. L. (1988). Techniques and Resources in Teaching Grammar. New York: Oxford University Pres.

Aksan, D. (1996) Anlambilim içinde Chomsky, 1965'te yayımlanan Aspects of the Theory of Syntax .

Delice, H. İ. (2012). **Cümle Nasıl Tanımlanmalıdır?** Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 7(1):37-40.

Ediskun, H. (1988). Türk Dil bilgisi (3. Baskı). İstanbul: Remzi Kitabevi.

Erdemir, A. ve Bayram, Y. (2005). Amasya'daki ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin imlâ kurallarını kullanma düzeyleri üzerine bir değerlendirme. Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, 171: 140-155.

Ergin, M. (1995). Türkçe ve Dil Bilgisi Öğretimi. Türk Kültürü, 33(382): 65-67.

Gencan, T. N. (1966) Dilbilgisi, İstanbul.

Göçer, A. (2008). Türkçe Dil Bilgisi Öğretiminde Çözümleme Yönteminin Kullanımı. Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 5(10): 101-120.

Güneş, F. (2011). Dil Öğretim Yaklaşımları ve Türkçe Öğretimindeki Uygulamalar. Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 8(15): 123-148.

Güneş, F. (2013). Dil Bilgisi Öğretiminde Yeni Yaklaşımlar. Uluslararası Dil ve Edebiyat Eğitimi Dergisi, 2(7): 71-92.

Hutchinson, D., McCavitt, S., Rude, K., Vallow, D. (2002). Improving Student Achievement through Grammar Instruction. Unpublished master dissertation, Saint Xavier University, Chicago, Illinois.

İşcan, A. (2007). İşlevsel Dil Bilgisinin Türkçe Öğretimindeki Yeri, Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 1: 253-258.

Karasar, Niyazi (2012). Bilimsel Araştırma Yöntemi (23. Baskı). Ankara: Nobel Yayıncılık.

Kavcar, C., Oğuzkan, F., Sever, S. (1995). Türkçe Öğretimi. Ankara: Engin Yayınları.

Korkmaz, Z. (1992). Gramer Terimleri Sözlüğü. Ankara: TDK Yayınları.

Marchisan, M. L. and Alber, S. R. (2001). The write way: tips for teaching the writing process to resistant writers. Intervention in School and Clinic, 36(3):154-162.

Özbay, M. (1995). Ankara merkez ortaokullarındaki üçüncü sınıf öğrencilerinin yazılı anlatım becerileri üzerine bir araştırma. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Tural, S. K. (1993). Edebiyat Bilimine Katkılar, Ecdad Yayınları, Ankara.

Vygotsky, L. S. (1998). Düşünce ve Dil, (Çev: S. Koray), İstanbul: Toplumsal Dönüşüm Yayınları.